

olarak okutulan risâle Useymîn'in telif ettiği ilk eser olup Türkçe'ye de çevrilmiştir [*Şeyhu'l-İslâm İbn Teymiyye'nin el-Hameviyye Kitabının Özeti*, çev. Süleyman Ateş, Riyad 1986; *İsim ve Sıfat Tevhidinde Ehli-Sünnetin Muhaliflere Cevabı*, çev. Necmi Sarı, İstanbul 2001], *Şerhu Riyâzi's-sâlihîn min kelâmi seyyidi'l-mürselîn* (I-IV, Kahire 1422/2001; nşr. Muhammed Hasan – Mahmûd Hasan Mahmûd, I-IV, Beyrut 1423; nşr. Ahmed Abdürâzık el-Bekrî – Muhammed Âdil Muhammed, I-II, Kahire 1423/2002; I-VI, Riyad 1426), *Şerhu'l-'Akdîti'l-Vâsiyye* (nşr. Sa'd b. Fevâz Sumeyl, I-II, Riyad 1416; İbn Teymiyye'ye ait eserin şerhidir), *eş-Şerhu'l-mümti' 'alâ Zâdi'l-müstakni'* (nşr. Ömer b. Süleyman el-Hafyân, I-XV, Demmâm 1422; Hanbelî âlimi Haccâvî'nin fıkha dair eseri üzerine yapılan bu şerh müellifin en hacimli eseridir), *Fetâvâ erkânî'l-İslâm* (nşr. Fehd b. Nâsir es-Süleyman, Riyad 1425), *Fetâvâ menâri'l-İslâm* (nşr. Abdullah et-Tayyâr, I-III, Riyad 1415/1995), *el-Ķavlü'l-müfid 'alâ Kitâbi'l-Tevhîd* (nşr. Süleyman b. Abdullah b. Hammûd – Hâlid b. Ali b. Muhammed el-Müşeykîh, I-III, Riyad 1415/1995; Muhammed b. Abdülvehhâb'ın eserine dair bir şerhtir), *Şerhu Manzûmeti usûli'l-fıkh* (nşr. Fuâd el-Cühenî – Fehd es-Selmân, 1426; elektronik nüsha bk. http://www.ibnothaimeen.com/all/books/cat_index_421.shtml, son erişim 10 Mart 2015), *Şerhu Nazmi'l-VaraĶât* (nşr. Eşref b. Yûsuf, Kahire 1423; Riyad 1425; Cüveynî'nin fıkıh usulüne dair eserinin Şerefeddîn el-İmrîtî tarafından nazma çekilmiş halinin şerhidir), *eż-Zıyâ'ü'l-lâmi' mine'l-ĥuĶabi'l-cevâmi'* (I-III, Medine 1409), *Fethu zî'l-celâli ve'l-ikrâm bi-şerhi BulûĶi'l-merâm* (I-X, Riyad 2004-2012; İbn Hacer el-Askalânî'nin ahkâm hadisleriyle ilgili eseri üzerine şerhtir), *Tefsîrû'l-Ķur'âni'l-Kerîm* (I-III, Demmâm 1423, Fâtiha ve Bakara sûrelerinin tefsiri), *Şerhu'l-Manzûmeti'l-BeyĶûniyye fi mustalaĥi'l-ĥadîş* (nşr. Fehd b. Nâsir es-Süleyman, Riyad 1423), *Minĥâcû Ehli's-sünne ve'l-cemâ'a fi'l-'akîde ve'l-'amel* (nşr. Ebû Abdullah en-Nu'mânî, Şârika 1422), *Şerhu'l-Erba'îne'n-Neveviyye* (nşr. Muhammed Seyyid b. Abdürabbirresûl, Kahire 1423/2002), *el-Ķavâ'idü'l-müslâ fi şifâtillâh ve esmâ'ihî'l-ĥüsnâ* (Beyrut 1406/1986; Medine 1409), *el-Mücellâ fi şerhi'l-Ķavâ'idü'l-müslâ fi şifâtillâh ve esmâ'ihî'l-ĥüsnâ* (nşr. Kâmile el-Kevârî, Beyrut 1422), *Şerhu Nüzheti'n-nazar fi tavzihi Nuĥbeti'l-fiker* (Muhammed

Nâsirüddin el-Elbânî'nin ta'lfikâti ile birlikte, nşr. Subhî Muhammed Ramazan – Muhammed b. Abdullah et-Tâlîbî, Kahire 1423; İbn Hacer el-Askalânî'nin eseri üzerine yazılmıştır), *Fethu'l-mu'în fi't-ta'lik 'alâ İktizâ'i's-sırâti'l-müstakim* (nşr. Mahmûd b. Cemîl, Kahire 1423; İbn Teymiyye'nin eserine dairdir), *Şerhu'l-'Akdîti's-Seffâriniyye* (nşr. İslâm Mansûr Abdülhamîd, İskenderiye 1424), *Şerhu'l-Ķavâ'idü'l-ĥisân fi tefsîri'l-Ķur'ân* (nşr. Eymen b. Ârif ed-Dımaşkı v.dğr., Kahire 1423; hocası Sa'dî'nin eseri üzerine kaleme alınmıştır).

BİBLİYOGRAFYA :

Ahmed Saïd b. Silm, *Mevsû'atü'l-üdebâ' ve'l-kütâbi's-Su'üdiyyin hilâle sittine 'âm: 1350-1410*, Medine 1413/1992, II, 292-297; M. Hayr Ramazan Yûsuf, *Delîlü'l-mü'elleftâti'l-İslâmiyye fi'l-memleketi'l-'Arabiyyeti's-Su'üdiyye: 1400-1409*, Riyad 1413/1993, s. 770; a.m.f., *Mu'cemü'l-mü'ellifîne'l-mu'âşirin: Vefeyât 1315-1424 (1897-2003)*, Riyad 1425/2004, II, 618-621; Muhammed b. Abdullah ez-Ziyâb, *Tevcihü'r-râĶibîn ilâ ihtiyârâti's-seyh İbn 'Useymin*, Riyad 1420/1999; Nâsir b. Misfir ez-Zehrâni, *İbn 'Useymin el-imâmü'z-zâhid*, Demmâm 1422; Velîd b. Ahmed Hüseyin, *el-Câmi' li-ĥayâti'l-'allâme Muhammed b. Şâlih el-'Useymin*, Leeds 1422/2002; Ahmed b. Muhammed b. İbrâhim el-Büreydî, *Cühüdü's-seyh İbn 'Useymin ve ârâ'ühü fi'l-tefsîr ve 'ulûmi'l-Ķur'ân*, Riyad 1426/2005, s. 23-54; Abdullah el-Akil, *Min A'lâmi'd-da' ve ve'l-ĥareketi'l-İslâmiyyeti'l-mu'âşıra*, Amman 1429/2008, II, 882-890; İsmâ b. Abdülmün'im el-Mürri, *ed-Dürü's-şemin fi tercemeti fakihî'l-ümme el-'allâme İbn 'Useymin*, İskenderiye, ts. (Dârü'l-basîre); Mehmet Ali Büyükkara, "11 Eylül'le Derinleşen Ayrılık: Suudi Selefiyye ve Cihâdî Selefiyye", *Dini Araştırmalar*, VII/20, Ankara 2004, s. 225; Abdülazîz b. Abdullah Âtû's-Şeyh, "Difâ'an 'ani's-seyhâyn İbn Bâz ve İbn 'Useymin", *Mecelletü'l-Buĥûsi'l-İslâmiyye*, sy. 79, Riyad 1427, s. 7-22; Şâfi es-Sübe'î, "eş-Şeyh İbn 'Useymin melâmiĥu menhecîh ve eşeruhü fi 'ilmi usûli'l-fıkh", *el-Hikme*, sy. 44, Manchester 1433/2011, s. 285-341; Ahmed el-Kâdî, "Cühüdü's-seyh İbn 'Useymin fi beyâni'l-'akîde ve menhecühü fi taĶrîrhâ", *Mecelletü'l-Beyân*, sy. 160, Riyad 1421/2001, s. 34-43.

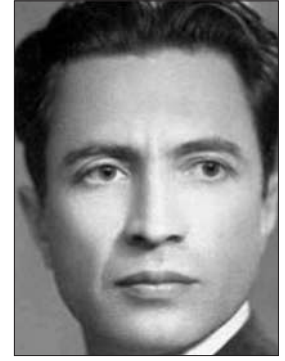

ERTUĞRUL BOYNUKALIN

UŞAKLI, Ömer Bedrettin (1904-1946)

Cumhuriyet dönemi şairi.

24 Ağustos 1904 tarihinde Uşak'ta doğdu. Babası Amasya'nın Karahacip köyünden Ömer Lutfi Efendi, annesi Uşak'ın tanınmış ailelerinden Ali Mollazâdelere'den Hayriye Hanım'dır. Kadı olan babasının görevi dolayısıyla Uşak'ta başladığı öğrenimini Anadolu, Rumeli ve Suriye'nin çeşitli yerlerinde sürdürdü, bu arada babasından Arapça ve Farsça öğrendi. 1918'de İstan-

Ömer
Bedrettin
Uşaklı

bul'a gönderildi; yatılı olarak Nişantaşı ve Kabataş sultânilerinde, daha sonra ailesinin yanında Sivas Sultânisi'nde okudu. Kabataş Lisesi'nden (1923) ve Mülkiye Mektebi'nden (1927) mezun oldu. Bursa'da maiyet memurluğu, Mudanya, Manavgat, Ünye, Şavşat, Artvin ve Edremit'te kaymakamlık yaptı; mülkiye müfettişi olarak Anadolu'nun değişik bölgelerini dolaştı. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin VII. döneminde (1943-1946) Kutahya milletvekili iken verem hastalığından dolayı tedavi gördüğü Yakacık Senatoryumu'nda 24 Şubat 1946 tarihinde vefat etti. Önceleri Gökbelen soyadını kullanmış, daha sonra Uşaklı soyadını almıştır.

Sivas Sultânisi'nde edebiyat öğretmeni Cenap Muhittin'den (Kozanoğlu) aldığı edebiyat zevkiyle aruz ve hece vezninde şiir denemelerine giren Ömer Bedrettin'in yayımlanmış ilk şiiri olan "Ona"dan (*Millî Mecmua*, 1 Şubat 1925) sonra *Anadolu Mecmuası*, *Türk Yurdu*, *Hayat*, *Muhit*, *Fikir Hareketleri*, *Meş'ale*, *Hız*, *Varlık*, *Oluş*, *Ülkü* dergilerinde şiirleri ve yazıları çıkmıştır. "Beni teşvik edecek kadar iyi karşılandı" dediği ilk şiir kitabı *Deniz Sarhoşları*'nın (1926, 1929) ardından asıl şöhretini, *Yayla Dumanı* (1934) ve ölen küçük kızı için yazdığı şiirlerden meydana gelen *Sarıköz Mermerleri* ile kazandı (1942). Ölümünden az önce bütün şiirlerinden yaptığı derlemeyi *Yayla Dumanı* adıyla bastırmıştır (1945). Yakında bir romanı çıkacağını Mehmet Behçet Yazar'a gönderdiği mektubunda kaydetmiştir (1938).

Yahya Kemal Beyatlı, Ahmed Hâşim ve Faruk Nafiz Çamlıbel'in şiirlerinin etkisinde kalmakla beraber sayısı pek az olan makalelerinde kendisinin tercih ettiği adla memleket edebiyatı akımına bağlılığını belirtir: "Maya ve cevher Türklük. Şuur uyanık ve benliğimize çevrilmiştir. Bir kelime ile şiir ve edebiyatımız, şahsiyetini ve layık olduğu enginliği bulmak yolundadır."

Çocukluğundan beri önce babasıyla, Mülkiye Mektebi'ndeki öğrenciliği yıllarında ailesinin geçimine katkı sağlamak üzere tütün tahmin memurluğuyla, nihayet kaymakamlık ve mülkiye müfettişliği göreviyle dolaştığı Anadolu ondaki bu duyguları geliştirmiştir. Türk edebiyatının henüz incelenip aydınlanmadığı, Arapça ve Farsça'nın tesiriyle şahsiyetini kaybettiği, tamamen Türk'e has felsefe ve şiirin halk edebiyatında bulunduğu görüşünü benimseyen şair Yunus Emre ile birlikte Seyrânî, Dertli, Vahdetî, Karacaoğlan'ın adını anarken divan ve halk şiiri arasındaki ortak ruhu göstermeye çalışır.

Temalarının başında deniz, memleket coğrafyası ve insanla aile gelmektedir. Başlı boş hayallerin hâkim olduğu denizle ilgili şiirlerinin kaynağı Ahmed Hâşim'dir. Ufkunu daraltan sarp dağlar kendisinde deniz özlemi uyandırır ("Çoruh Akşamları", "Ufuk Hasreti"). Deniz sevgisi ona "Barbaros" şiirini de yazdırmıştır. Aile fertleriyle ilgili kısmen biyografik şiirlerinde annesi, babası, küçük yaşta ölen kızı hakkındaki duygularını ve ıstırabını dile getirir. Sevgili için yazdığı şiiri azdır. Şiirlerinden derlediği son kitabını yine *Yayla Dumanı* adıyla yayımlaması onun asıl konusunun memleket coğrafyası ve insanı olduğunu gösterir. Bu vatan süregelen büyük savaşların sonunda kurtarılmıştır. Ülkeyi kurtaran Meh-

metçik onun sevgilisi, ailesi ve Atatürk, şiirlerinin temel konularıdır. Yayımlanan ilk şiiri "Sılanın Toprağında" tabiat, aile, köye dönüşün buruk saadetini yaşayan ülkenin sahibi gaziye anlatır. Mehmetçik'in yavrusuna ninnisi olan "Başaklar Arasında" unutulmaz şiirlerindedir. "Yangınların Işığında", "Ayşe'nin Aşkı", "Obanın Kızı", "Tütün İşçileri" gibi manzum hikâyeler Anadolu insanının hayatından, duygularından kesitlerdir. Bu insanları çalışırken gösteren "Tahtacı Güzelleri", "Efenin Müjdesi", "Efenin Bayramı", "Düven Sürene", "Bir Dağ Perisine", "Harman", "Pazar Dönüşü" gibi tablo şiirleri sevilmiş ve bazıları bestelenmiştir. Tarih yerine milletin giriştiği yeni mücadeleyi, sarp tabiata karşı zaferleri anlatmayı tercih etmiş ("Tünel", "Telgraf Direkleri"), Anadolu şehirleri tabiat özellikleri, yalnızlık, gurbet duygusu ve sonsuzluk hasretiyle dile getirilmiştir. Pürüzsüz bir Türkçe ile ve halk edebiyatından yararlanılarak geliştirilmiş bir ifadeyle konusunu sadece bu ülkenin toprağından, insanlarından ve özlenerinden alan şiirleriyle bir yol açıcı olmasa da derin izler bırakmış bir şairdir. "Âşıkım dağlara kurulu tahtım" (Son Dilek), "Benim gönlüm sarhoştur" (Yıldızların Altında), "Gel gitme kalmasın gözüm yollarda" (Fidan Boyluma), "Eğilmez başın gibi" (Efenin Bayramı), "Kapıldım gidiyorum" (Akşam Misafiri) gibi

bestelenmiş şiirleri vardır. Ölümünden sonra "temiz yürekli bir insan, içli bir şair" (Selâhattin Batu), "her şeyden evvel yurdunu, onun insanını, taşını, toprağını, her şeyini seven bir artist" (Baki Süha Ediboğlu) ifadeleriyle değerlendirilmiştir. Bütün şiir ve makaleleri İnci Enginün tarafından bir araya getirilip yayımlanmıştır (*Ömer Bedrettin Uşaklı: Bütün Eserleri*, Ankara 1986).

BİBLİYOGRAFYA :

İsmail Habip [Sevük], *Edebi Yeniliğimiz*, İstanbul, 1932, II, 497-498; M. Behçet Yazar, *Edebiyatçılarımız ve Türk Edebiyatı*, İstanbul 1938, s. 331-336; Mustafa Gökçe, *Ömer Bedrettin Uşaklı*, Ankara 1958; Baki Süha Ediboğlu, *Bizim Kuşak ve Ötekiler*, İstanbul 1968, s. 49-55; İlhan Geçer, *Ömer Bedrettin Uşaklı*, Ankara 1986; Şener Öztop, *Ömer Bedrettin Uşaklı: Hayatı, Sanatı, Şiirleri ve Makaleleri*, Ankara 1992; Mehmet Kaplan, *Şiir Tahlilleri II: Cumhuriyet Devri Türk Şiiri*, İstanbul 1998, s. 53-56; Ahmet Kutsi Tecer, "Yayla Dumanı Münasebetiyle", *Varlık*, nr. 33, İstanbul 1934, s. 13; H. Cahit Yalçın, "Ö. Bedrettin Bey: Deniz Hatıraları", *Fikir Hareketleri*, nr. 26, İstanbul 1934, s. 11-13; "Yayla Dumanı", *İstanbul*, nr. 40-41, İstanbul 1945, s. 11-13; Gündüz Akıncı, "Yayla Dumanı", *Ülkü*, IX/98, Ankara 1945, s. 10; "Ömer Bedrettin Uşaklı Öldü", *Ulus*, Ankara 25 Şubat 1946; Selâhattin Batu, "Zavallı Ömer Bedrettin", a.e., 27 Şubat 1946; İnci Enginün, "Ömer Bedrettin", *TDL*, LI/412 (1986), s. 289-303 (aynı yazı için bk. İnci Enginün, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları 1*, İstanbul 2012, s. 221-230).

İNCİ ENGINÜN